

Ett bolag har avskedat en produktionsledare under bl.a. påståenden om att produktionsledaren hotat och slagit en annan anställd och varit inblandat i sin sons grova misshandel av den anställda samt uppdragit åt en arbetskollega att förmå tilltänkta vittnen att ta tillbaka sina uppgifter. Fråga om arbetsgivarparterna förmått styrka sina påståenden och om det funnits laga skäl för att skilja arbetstagaren från anställningen

ARBETSDOMSTOLENDOM
2017-10-11
StockholmDom nr 52/17
Mål nr A 165/16**KÄRANDE**

Handelsanställdas förbund, Box 1146, 111 81 Stockholm
Ombud: förbundsjuristen Marie Nordström, LO-TCO Rättsskydd AB,
Box 1155, 111 81 Stockholm

SVARANDE

1. Svensk Handel, 103 29 Stockholm
2. Ewerman Aktiebolag, Knut Påls väg 9, 256 69 Helsingborg
Ombud: processjuristen Karolina Löf, Svensk Handel, 103 29 Stockholm

SAKEN

ogiltigförklaring av avskedande m.m.

Bakgrund och yrkanden

Mellan parterna gäller kollektivavtal. A.A. har varit anställd hos Ewerman Aktiebolag (bolaget). Han är medlem i Handelsanställdas förbund (förbundet).

Bolaget bedriver import och distribution av frukt och grönsaker. A.A. anställdes hos bolaget i maj 2005. Han arbetade inledningsvis som lagerarbetare vid bolagets lager i Helsingborg och därefter som produktionsledare. Han var även ordförande för arbetsplatsens fackklubb. Den 4 november 2016 avskedades han från sin anställning.

Twist har uppkommit om avskedandet varit lagligen grundat. Arbetsgivarparterna har gjort gällande bl.a. att A.A. hotat och slagit en arbetskollega, varit inblandad i sin sons misshandel av samma kollega, lämnat osanna uppgifter i en brottmålsrättegång samt uppdragit åt en anställd hos bolaget att påverka förhörspersoner i nu aktuell twist, påståenden som tillbakavisats av förbundet.

Twisteförhandlingar har hållits utan att parterna har kunnat enas.

Förbundet har i första hand yrkat att Arbetsdomstolen ska

1. förklara att avskedandet av A.A. är ogiltigt,
2. förplikta bolaget att till A.A. betala lön med 38 142 kr för tiden den 4–30 november 2016, med 44 000 kr per månad för tiden december 2016–juli 2017 och med 36 675 kr för tiden den 1–25 augusti 2017, och
3. förplikta bolaget att till A.A. betala allmänt skadestånd med 200 000 kr.

För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att det inte funnits laga skäl för avskedande men väl saklig grund för uppsägning, har förbundet i andra hand yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta bolaget att till A.A. betala

1. ekonomiskt skadestånd avseende förlorad uppsägningslön och semesterersättning med 44 739 kr för tiden 4–30 november 2016, med 49 720 kr per månad för tiden december 2016–april 2017 och med 4 971 kr för tiden den 1–3 maj 2017, och
2. allmänt skadestånd med 100 000 kr.

Förbundet har yrkat ränta enligt 6 § räntelagen på de allmänna skadestånden från dagen för delgivning av stämning, den 9 januari 2017, och på övriga yrkade belopp från den 25 i respektive månad, allt till dess betalning sker.

Arbetsgivarparterna har bestritt samtliga yrkanden. De har vitsordat de yrkade beloppen avseende lön och ekonomiskt skadestånd samt sättet att beräkna räntan. De har inte vitsordat några belopp avseende allmänt skadestånd.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Parterna har till utveckling av sin talan anfört i huvudsak följande.

Arbetsgivarparterna

A.A:s anställning

A.A. anställdes som lagerarbetare hos bolaget i maj 2005. De senaste åren arbetade han som produktionsledare på lagret, vilket innebar att han hade en arbetsledande funktion. Han ansvarade för drift och arbetsledning vid lagerchefens och logistikchefens frånvaro, dvs. under kvällar och helger. Han hade ansvar och befogenhet att fördela arbete mellan avdelningarna, tillsätta personal med kort varsel och bevilja kortare ledigheter. A.A. hade således en särskild förtroendeställning och skulle därför föregå med gott exempel och uppträda med respekt mot andra medarbetare och uttrycka sig på ett föredömligt sätt.

Bakgrund

Den 23 augusti 2016 dömdes A.A:s son, F.A., av Helsingborgs tingsrätt för bl.a. grov misshandel av R.M. den 11 maj 2016. Tingsrätten fann åtalet styrkt i dess helhet, innebärande att F.A. hade svingat/slagit en machetkniv två gånger mot R.M. – vid tidpunkten anställd hos bolaget – varvid det ena slaget träffat R.M:s överarm och det andra hans huvud, med bl.a. sårskada och blodvite som följd. Domen fastställdes av hovrätten den 20 april 2017.

A.A., F.A. och R.M. var vid tidpunkten för misshandeln arbetskollegor. A.A. var även arbetsledare över R.M. när denne arbetade de helger som A.A. var produktionsledare. A.A. och R.M. hade därtill varit goda vänner

och umgåtts privat, men ca en månad före misshandeln hade det uppstått en konflikt dem emellan. Bakgrunden till konflikten är inte känd, men det var deras konflikt som var den bakomliggande orsaken till händelserna den 11 maj 2016. Det tillbakavisas att F.A. och R.M. haft någon egen konflikt på sätt som förbundet har gjort gällande.

Vad som läggs A.A. till last

A.A. har den 8 maj 2016 vid ett samtal med en arbetskollega uttalat hot mot R.M. och tre dagar senare, den 11 maj 2016, direkt till R.M. uttalat hot. Han har därefter senare samma dag varit inblandad i en grov misshandel av R.M. på arbetsplatsen genom att i vart fall ha känt till sin sons uppsåt att misshandla R.M. när han skjutsade sonen till arbetsplatsen. Han har därtill, i samband med misshandeln, utdelat ett eller flera knytnävslag mot R.M. A.A. har vidare farit med osanning i sitt vittnesmål vid brottmålsförhandlingen mot sonen i tingsrätten. Han har även givit en anställd hos bolaget i uppdrag att förmå tilltänkta vittnen i förevarande mål att ta tillbaka sina uppgifter.

Närmare om händelserna

A.A. har uttalat hot mot R.M.

Den 8 maj 2016 ringde A.A. till kollegan S.I. A.A. var mycket arg och upprörd efter en dispyt med R.M. Under telefonsamtalet gjorde A.A. uttalanden med innebörden att han skulle komma att utöva våld mot R.M. Hoten liknande de hot som han sedan uttalade direkt till R.M. under lunchrasten den 11 maj 2016. S.I. uppmanade A.A. att lugna sig och att inte göra något som han skulle få ångra. S.I. berättade inte för R.M. om hoten eftersom han inte ville bli inblandad i eller förvärpa konflikten mellan R.M. och A.A.

Den 11 maj 2016 lämnade R.M. och S.I. arbetsplatsen tillsammans för att äta lunch. De åkte bil och på vägen till lunchstället blev de stoppade av A.A. som körde ikapp dem i sin bil. A.A. körde på ett sådant sätt att S.I. och R.M. var tvungna att stanna för att inte bli prejade av vägen. A.A. gick fram till den bil som R.M. satt i. A.A. sa till R.M.: ”du ska få be för ditt liv framför alla” och ”du ska kläs av naken framför alla” samt flera gånger ”du ska få se” på ett hotfullt sätt. Det var fråga om underförstådda hot om våld och R.M. tog hoten på allvar.

A.A. var inblandad i den grova misshandeln och utdelade själv slag mot R.M.

Efter konfrontationen med R.M. under lunchrasten åkte A.A. tillbaka till arbetsplatsen. M.F., en arbetskollega, träffade A.A. i rökrutan strax efter kl. 12.00. A.A. pratade då mycket upprört med någon i telefon. M.F. frågade A.A. hur han mådde, varvid A.A. svarade: ”Det är bra, men bättre kommer det att bli”. Därefter lämnade A.A. arbetsplatsen.

A.A. återvände till arbetsplatsen med bil kl. 15.49. Sonen F.A. var då med i bilen. A.A. var schemalagd att börja sitt arbetspass kl. 16.00. F.A. var dock inte schemalagd att arbeta. Det stämmer att F.A. tidigare samma dag hade fått ett sms från bolaget med en förfrågan om att arbeta under eftermiddagen, med start kl. 15.45. F.A. hade dock inte – i enlighet med bolagets rutiner – svarat på sms:et. A.A. hade som produktionsledare tillgång till schemat och det ingick även i hans arbetsuppgifter att kontrollera att schemalagda arbetstagare inställde sig till arbetet. Han måste alltså ha känt till att sonen inte skulle arbeta.

A.A. brukade vanligtvis parkera sin bil på företagsbyggnadens östra långsida och gå in genom personalingången. Vid aktuellt tillfälle parkerade han i stället bilen vid lagerbyggnadens södra kortsida, dvs. så långt bort från personalingången och huvudentrén som möjligt. F.A., som bar en ryggsäck, gick i riktning mot personalingången och huvudentrén medan A.A. gick åt andra hållet, in genom en ingång på andra sidan lagerbyggnaden. F.A. gick aldrig in i huset, utan ställde sig en bit bort, bakom husknuten, och spejade mot huvudentrén.

A.A. gick direkt till det kontor han delade med de andra produktionsledarna, bland andra C.F.L. Dagens arbetsschema, med eventuella ändringar, finns på kontoret. När A.A. kom in på kontoret var C.F.L. redan där. A.A. verkade upprörd och stressad och C.F.L. frågade därför hur A.A. mådde. Denne svarade ”det blir bättre sen”, på liknande sätt som han svarat M.F. tidigare under dagen.

R.M. kom ut genom huvudentrén ca kl. 16.15. Han angreps då av F.A. som svingade machetekniven mot honom. Kniven träffade R.M., som tillfogades en 10 cm lång sårskada på huvudet och en blodutgjutning på vänster överarm. Därefter försökte R.M. att ta kniven från F.A., varpå de båda ramlade till marken.

Ett par minuter senare kom P.S. ut genom personalingången. Vid den tidpunkten hade F.A. redan tillfogat R.M. skada. Därefter kom A.A.D. springande och försökte gå emellan i bråket. Strax därpå grep även A.A. – endast ca 15 minuter efter att hans arbetspass hade börjat – in i bråket. Enligt A.A. hade han gått ut för att röka när han såg slagsmålet av en slump. Rökrutan ligger dock en längre bit bort från huvudentrén, där A.A. kom ut. A.A. sprang direkt till platsen och började dra i R.M. I tumultet utdelade A.A. ett eller flera slag med höger knytnäve mot R.M., som då stod på alla fyra.

Lagerchefen F.K. hjälpte R.M. in till toaletten för att där få stopp på blodflödet. F.K. frågade R.M. vad som hade hänt. R.M. svarade att han hade blivit attackerad av F.A., men lade till ”det handlar inte om F. utan om hans pappa, jag har lurat honom”. Även P.S. frågade R.M. direkt efter händelsen vad som hänt, varvid R.M. svarade någonting i stil med att ”A. känner sig lurad”.

A.A. har medverkat i den grova misshandeln genom att ha skjutsat F.A. till arbetsplatsen med i vart fall vetskap om dennes uppsåt att misshandla R.M. Under alla förhållanden, dvs. oavsett om A.A. kände till sonens planer eller inte, har A.A. utdelat ett eller flera knytnävslag mot R.M. Omständigheterna är försvårande eftersom slagen utdelades mot R.M. under ett pågående angrepp när denne befann sig i en försvarslös ställning.

A.A. har farit med osanning i tingsrätten

A.A. hördes som vittne i brottmålet med åtalet mot sonen. A.A. uppgav i förhöret att han hade sett att R.M. höll kniven mot F.A:s hals. Tingsrätten gjorde i sina domskäl bedömningen att A.A:s vittnesmål inte framstod som sanningsenligt.

A.A. har utsatt tilltänkta vittnen för påtryckningar

A.A. har efter att svaromål getts in i detta mål, vilket var den 21 februari 2017, gett en anställd hos bolaget – K.A. – i uppdrag att försöka förmå tre av arbetsgivarparternas tilltänkta vittnen att ta tillbaka sina uppgifter, enligt följande.

M.F. blev i början av mars 2017 uppsökt av K.A. på arbetsplatsen. K.A. framförde att A.A. var besviken på M.F. för att denne ställde upp för bolaget. K.A. uppsökte M.F. flera gånger under arbetsdagen och bad honom att ringa till A.A. I samband med dessa påtryckningar frågade K.A. om M.F. fortfarande pendlade till arbetet och ställde ingående frågor om hans resväg. M.F. upplevde frågorna som obehagliga.

Ungefär en vecka senare blev S.I. uppsökt av K.A. K.A. uppmanade S.I. att ta tillbaka sina uppgifter och uppmanade honom därutöver att övertala M.F. och P.S. att ta tillbaka sina uppgifter. K.A. uppgav även att A.A. ville träffa S.I. för att prata, vilket S.I. motsatte sig.

M.F. och S.I. berättade vad som hade hänt för bolagets vd, J.B., som med anledning av detta ringde polisen. Dagen därpå kontaktade K.A. på nytt S.I. och sa ”Vad fan håller ni på med?” samt ”Varför har ni berättat för B.?”. K.A. uppmanade samtidigt S.I. på nytt att ta tillbaka sina uppgifter.

Det framgår av protokollen från tvisteförhandlingarna samt av svaromålet att tilltänkta förhörspersoner var rädda för A.A. A.A. kände alltså till de tilltänkta vittnenas rädsla när han gav K.A. i uppdrag att kontakta dem.

Flera anställda har efter händelsen uttryckt rädsla för A.A.

Flera anställda hos bolaget har efter händelsen den 11 maj 2016, varefter A.A. blev arbetsbefriad, uttryckt rädsla för honom och uttalat att de avser att säga upp sig om han får komma tillbaka till arbetet. Flera personer hos bolaget är rädda för A.A. och en del av dessa har inte vågat berätta om sina iakttagelser förrän långt senare.

Ett fackklubbsmöte hölls den 8 november 2016, med ca 30 medlemmar närvarande. Enligt förbundet uttrycktes det då ett starkt stöd för A.A. Flera av de närvarande medlemmarna hade dock anställts hos bolaget efter den 11 maj 2016 och hade alltså inte träffat A.A. tidigare. Vid mötet höll A.A. ett långt tal om hur illa bolaget hade behandlat honom och han frågade rakt ut om någon var rädd för honom. Det stämmer att ingen öppet uppgav att så var fallet.

Sammanfattning av grunderna för bestridandet

A.A. har uttalat hot mot arbetskollegan R.M., varit inblandad i sonens grova misshandel av R.M. på arbetsplatsen, själv utdelat ett eller flera knytnävslag mot R.M. på arbetsplatsen, farit med osanning i sitt vittnesmål vid brottmålsförhandlingen vid tingsrätten, där sonen var åtalad, och även givit en anställd hos bolaget i uppdrag att förmå några av arbetsgivarparternas vittnen att ta tillbaka sina uppgifter i detta mål. Flera anställda hos bolaget har uttryckt rädsla för A.A. och hotat med att säga upp sig om A.A. får återgå i anställning. Bolagets förtroende för honom är helt förbrukat. Det har med beaktande av dessa omständigheter – var för sig eller sammantagna – förelegat laga skäl för avskedandet. I vart fall har det förelegat saklig grund för uppsägning.

Förbundet

A.A:s anställning

A.A. har arbetat som produktionsledare på bolagets lager. Det innebar att han hade en arbetsledande funktion med befogenhet att fördela visst arbete mellan avdelningarna. Däremot hade han inte något ansvar för drift och arbetsledning vid lagerchefens eller logistikchefens frånvaro. Han hade

heller inte någon befogenhet att tillsätta personal eller bevilja kortare ledigheter. Det var arbetsledarna på avdelningarna som hade det personalansvaret. Det fanns alltid en arbetsledare på plats, även under kvällar och helger. A.A. har inte varit arbetsledare över R.M.

Bakgrund

F.A. dömdes för misshandel mot sitt nekanke. A.A. bevittnade delar av händelsen och gick tillsammans med en kollega in och avbröt bråket. A.A. vittnade därför i brottmålet om vad han hade sett, dock utan att avlägga ed eftersom det var hans son som var åtalad.

Det stämmer att A.A. och R.M. tidigare varit vänner men att deras vänskapsrelation hade försämrats. Orsaken till att de hade blivit osams var att de hade haft en överenskommelse om att hjälpa varandra med olika byggprojekt. R.M. hade inte uppfyllt sin del av avtalet trots att A.A. hade hjälpt honom med ett flertal projekt. Det var inte deras konflikt som var den bakomliggande orsaken till den påstådda misshandeln. R.M. hade lånat 1 000 kr av F.A. för att köpa narkotika, men ville sedan inte betala tillbaka skulden. Detta är ett mer troligt motiv till det inträffade. A.A. kände inte till R.M:s och F.A:s konflikt.

De händelser som görs gällande av arbetsgivarparterna

A.A. har inte, som arbetsgivarparterna påstått, hotat eller slagit R.M. eller varit inblandad i någon misshandel av R.M. eller farit med osanning i brottmålsrättegången eller uppdragit åt någon anställd hos bolaget att påverka tilltänkta vittnen i nu aktuell tvist.

Påstådda hot

A.A. har inte haft något sådant samtal med S.I. som arbetsgivarparterna har gjort gällande. Han har alltså inte den 8 maj 2016 till S.I. uttalat några hot mot R.M.

Det stämmer att A.A. och R.M. hade en ordväxling under lunchrasten den 11 maj 2016, när R.M. satt i S.I:s bil. Det stämmer dock inte att A.A. körde på ett sådant sätt att S.I. och R.M. var tvungna att stanna för att inte bli prejade av vägen. A.A. uttalade inte heller något hot. Däremot var A.A. irriterad på R.M. och uttryckte att denne ”borde skämmas”.

Påstådd inblandning i den misshandel sonen dömts för

A.A. har inte känt till sonens eventuella planer att misshandla R.M.

Det stämmer att A.A. skjutsade sin son till arbetet den aktuella dagen. Han brukade skjutsa honom till arbetet. F.A. skulle, såvitt A.A. kände till, arbeta. F.A. var timanställd och hade samma dag fått ett sms från bolaget med ett erbjudande om att arbeta på eftermiddagen. F.A. hade inte svarat på sms:et, men rutinen på arbetsplatsen var sådan att man endast var tvungen att svara om man inte kunde inställa sig.

A.A. parkerade bilen där det fanns en ledig parkeringsplats. Han brukade gå in genom ingången på baksidan och i den mån det fanns en ledig parkeringsplats där brukade han parkera så nära den ingången som möjligt. Det är den ingång som ligger närmast A.A:s kontor. F.A. hade inte behörighet att gå in genom den ingången. Det fanns alltså inte något avvikande i A.A:s val av parkeringsplats eller det faktum att han gick in genom en annan ingång än den som F.A. gick mot.

A.A. hade stämt träff med A.A.D. för en rökpaus. När han gick ut genom huvudentrén såg han två personer brottas på grässlåten utanför entrén. Han gick närmare och såg då att en av personerna var F.A. Han såg också en kniv. Han blev därför mycket rädd och orolig för sonen. A.A. sprang fram och försökte sära på R.M. och F.A.

Den konflikt som fanns mellan A.A. och R.M. hade ingenting med händelsen att göra.

Påståendet att A.A. ska ha slagit R.M.

A.A. utdelade inte något slag mot R.M. i tumultet när han försökte sära på sonen och R.M.

A.A:s vittnesuppgifter i brottmålet

Det stämmer att A.A., i sitt vittnesmål i brottmålet, sa att R.M. höll kniven mot F.A:s hals. Detta var inte medvetet osanna uppgifter. A.A. berättade också att både R.M. och F.A. hållit i kniven. F.A. är dömd mot sitt nekande och A.A. såg inte hela händelseförloppet. Till skillnad mot tingsrätten gjorde hovrätten bedömningen att A.A:s uppgifter var sådana att de inte kunde bortses ifrån.

Påstådda påtryckningar mot arbetsgivarparternas tilltänkta vittnen

A.A. har inte gett K.A. i uppdrag att övertala eller på annat sätt försöka förmå någon eller några av de tilltänkta vittnena att ta tillbaka sina uppgifter i detta mål. A.A. har däremot bett K.A. om telefonnumren till S.I. och M.F. Anledningen till det var att A.A:s tidigare ombud hade bett om deras telefonnummer för att kunna ta ställning till bevisningen i målet.

Påstådd rädsla bland bolagets anställda

Det tillbakavisas att bolagets anställda skulle vara rädda för A.A. Kort tid efter avskedandet höll fackklubben på bolaget ett möte på avdelningens kontor i Helsingborg. Det var god uppslutning vid mötet med ca 40 medlemmar på plats. Detta motsvarar ungefär hälften av det totala antalet medlemmar anställda hos bolaget. Av de närvarande var endast två eller tre nyanställda. Ingen uttryckte någon rädsla för A.A. under mötet.

Sammanfattning av grunderna för talan

A.A. har inte, som arbetsgivarparterna påstått, framställt hot mot R.M. eller varit inblandad i någon misshandel av R.M. eller slagit R.M. eller farit med osanning i sonens brottmålsrättegång eller uppdragit åt någon anställd hos bolaget att påverka tilltänkta vittnen i nu aktuell tvist. Det tillbakavisas även att flera av bolagets anställda skulle vara rädda för A.A. A.A. har således avskedats från sin anställning hos bolaget utan att ens saklig grund för uppsägning förelegat. Avskedandet ska därför ogiltigförklaras. Bolaget är därmed skyldigt att till A.A. betala lön från och med dagen för avskedandet fram till och med dagen för huvudförhandling. Bolaget är även skyldigt att betala allmänt skadestånd till A.A.

Om Arbetsdomstolen skulle finna att det inte förelegat laga skäl för avskedandet, men väl saklig grund för uppsägning, är bolaget skyldigt att till A.A. betala dels ekonomiskt skadestånd avseende förlorad uppsägningslön och semesterersättning under sex månader, dels allmänt skadestånd.

Domskäl

Twisten

A.A. avskedades den 4 november 2016 från sin anställning hos bolaget. Mellan parterna är det tvistigt om det förelegat laga skäl för avskedandet eller i vart fall saklig grund för uppsägning.

Arbetsgivarparterna har gjort gällande att A.A.

- uttalat hot mot arbetskollegan R.M.,
- varit inblandad i sonens grova misshandel av R.M.,
- själv utdelat slag mot R.M.,
- lämnat osanna uppgifter i sitt vittnesmål under brottmålsförhandlingen vid tingsrätten mot sonen, och

- givit en anställd hos bolaget i uppdrag att försöka förmå tilltänkta vittnen i detta mål att ta tillbaka sina uppgifter.

Arbetsgivarparterna har vidare anført att flera anställda hos bolaget är rädda för A.A. och att de uppgett att de kommer att säga upp sig om A.A. kommer åter i arbete hos bolaget.

Samtliga påståenden har bestritts av förbundet.

Utredningen

Målet har avgjorts efter huvudförhandling.

Vid huvudförhandlingen har på förbundets begäran hållits förhör under sanningsförsäkran med A.A. och vittnesförhör med F.A., A.A.D., K.A., D.A. och J.G., vilka är eller har varit anställda hos bolaget, M.N., ombudsman hos förbundets avdelning 6 i Helsingborg, D.W., överläkare i ortopedi, och E.G., förbundsjurist.

På arbetsgivarparternas begäran har hållits förhör med R.M., S.I., M.F., M.J., F.K., P.S., C.F.L., K.K. och R.E., vilka är eller har varit anställda hos bolaget.

Parterna har åberopat viss skriftlig bevisning. På parternas begäran har det hållits syn av filmer från övervakningskameror.

Utgångspunkter för prövningen

Arbetsdomstolen prövar nedan om arbetsgivarparterna har förmått styrka de påståenden som lagts till grund för avskedandet och, om så är fallet, om det därmed förelegat laglig grund för att skilja A.A. från anställningen.

Det är arbetsgivarsidan som har bevisbördan för att det förelegat laga skäl för avskedandet eller i vart fall saklig grund för uppsägning. Enligt Arbetsdomstolens praxis gäller att beviskravet i fall som detta, såvitt avser påståenden om t.ex. hot och misshandel, inte kan sättas lägre än i ett motsvarande brottmål (se AD 1995 nr 121, AD 2003 nr 93 och AD 2015 nr 22). Detta innebär att det ska vara ställt utom rimligt tvivel att arbetstagaren har agerat på det sätt som arbetsgivarsidan påstår.

Påstådda hot den 8 maj och 11 maj 2016

Arbetsgivarparterna har gjort gällande att A.A. uttalat hot mot R.M. vid två tillfällen enligt följande. A.A. har den 8 maj 2016 talat med arbetskollegan S.I. i telefon och fällt uttalanden med innebörden att A.A. skulle komma att utöva våld mot R.M. A.A. har därefter i S.I:s närvaro direkt till R.M. under lunchrasten den 11 maj 2016 uttalat ”du ska få be för ditt liv framför alla”, ”du ska kläs av naken inför alla” samt ”du ska få se” på ett aggressivt sätt.

S.I. har berättat följande om händelsen den 8 maj 2016. Han blev uppringd av både R.M. och A.A. Han tror att det var R.M. som ringde först. Denne berättade att han hamnat i bråk med A.A. utanför dennes hus. Strax därefter ringde A.A. och berättade om samma bråk. De var båda upprörda och de gav olika versioner om vad som hade hänt. A.A. var den som han bedömde var mest upprörd. Denne uttalade både det ena och det andra om vad han skulle göra med R.M. och uttalade bl.a. hot om misshandel. Han bad A.A. att lugna sig och inte göra något som denne senare skulle få ångra. Han berättade inte för den ene om samtalet med den andre eftersom han inte ville bli inblandad. Detta är också skälet till att han berättat om händelserna i maj 2016 så sent i processen.

A.A. har uppgett att han inte uttalat några hot mot R.M. i något telefonsamtal med S.I.

När det gäller vad som utspelade sig på lunchrasten den 11 maj 2016 har S.I. berättat följande. Han och R.M. var på väg med bilen för att äta lunch, när A.A. körde efter dem i sin bil. A.A. tutade och viftade åt honom att stanna. När han stannat stack A.A. ut huvudet och skrek flera saker till R.M. Det han minns tydligast är att A.A. sa till R. ”du ska kläs av naken inför alla” och ”du ska få be för ditt liv framför alla”. Han uppfattade det som klara hot mot R.M.

R.M. har om lunchhändelsen, liksom S.I., berättat att A.A. uppträdde aggressivt och hotfullt och att denne hotade honom genom att bl.a. säga ”jag ska klä av dig naken inför alla” och ”du ska få se”. Enligt R.M. uttalade A.A. också en del andra otrevligheter och R.M. har uppgett att han blev rädd av hotet.

A.A. har om lunchhändelsen berättat i huvudsak följande. Han såg S.I. på parkeringen i sin bil och gestikulerade åt honom att stanna. Han ville fråga vart S.I. var på väg. Han körde inte ikapp eller prejade bilen. Han såg inte R.M. förrän han kom fram till S.I:s bil. Han var irriterad på R.M., som brutit deras överenskommelse om att hjälpa varandra med olika byggprojekt. Han sa därför till R.M. att denne ”borde skämmas” och bad även R.M. att inte prata med honom igen. Han uttalade dock inte några hot vid tillfället, som kan ha varit den 11 maj 2016. Han minns inte det exakta datumet.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

S.I. har lämnat en berättelse som i allt väsentligt bekräftar vad arbetsgivarparterna har påstått, både såvitt avser den 8 maj som den 11 maj 2016. S.I:s uppgifter om lunchhändelsen den 11 maj får visst stöd av det R.M. berättat om den händelsen. Båda har berättat att A.A. sa ”du ska kläs av naken inför alla”. Arbetsdomstolen kan konstatera att S.I:s vittnesuppgifter i övrigt, mot A.A:s förnekande, utgör den enda bevisningen i frågan om vilka uttalanden som A.A:s ska ha gjort. Avgörande blir därför i vilken utsträckning S.I:s berättelse kan läggas till grund för domstolens bedömning.

Enligt Arbetsdomstolens mening framstår S.I. som trovärdig. Han har dock först sent i processen för första gången lämnat sina uppgifter, nästan ett år efter de påstådda händelserna. Även om det inte finns anledning att ifrågasätta hans förklaring till detta, kan det enligt Arbetsdomstolens mening inte uteslutas att hans minnesbild av vad som sades vid de båda tillfällena påverkats av den tid som passerat. Mot bakgrund av de höga beviskrav som gäller påståenden av det här slaget finner Arbetsdomstolen att S.I:s uppgifter inte kan läggas till grund för bedömningen, annat än om att de stöds av den övriga bevisningen.

Slutsatsen av det anförda är att arbetsgivarparterna inte har förmått styrka de påstådda hoten den 8 maj 2016 eller de påstådda uttalandena den 11 maj 2016 ”du ska få be för ditt liv framför alla” eller ”du ska få se”. Arbetsdomstolen finner däremot att arbetsgivarparterna, genom S.I:s och R.M:s samstämmiga uppgifter, har styrkt att A.A. den 11 maj 2016 till R.M. uttalat ”du ska kläs av naken framför alla” på ett aggressivt sätt och att A.A:s agerande skapat en hotfull stämning. Arbetsdomstolen återkommer nedan till hur uttalandet ska bedömas.

Händelserna den 11 maj 2016 på eftermiddagen

Av utredningen framgår inledningsvis följande om händelseförloppet på eftermiddagen den 11 maj 2016. A.A. skjutsade sin son, F.A., till arbetsplatsen. De kom dit kl. 15.49. A.A. var schemalagd att börja arbeta kl. 16.00. F.A. hade tidigare samma dag fått ett sms med ett erbjudande om att arbeta, men hade inte svarat på sms:et. A.A. parkerade bilen vid lagerbyggnadens södra kortsida, varefter han och F.A. skiljdes åt. F.A. gick i riktning mot personalingången på framsidan av lagerbyggnaden, medan A.A. gick in genom en dörr på baksidan. Omkring kl. 16.15 utbröt ett slagsmål mellan R.M. och F.A. strax utanför huvudentrén. Det var en machetkniv inblandad och R.M. tillfogades skador av kniven. A.A.D., som befann sig i närheten, sprang till platsen och försökte gå emellan. Strax därpå kom även A.A. till platsen och ingrep i bråket. F.A. är med anledning av det inträffade dömd för grov misshandel av R.M.

Arbetsgivarparterna har gjort gällande att A.A. var inblandad i misshandeln. De har därvid påstått att A.A. skjutsade F.A. till arbetsplatsen med vetskap om att denne hade uppsåt att misshandla R.M. Arbetsgivarparterna har även

gjort gällande att A.A., när han ingrep i bråket, utdelade ett eller flera knytnävslag mot R.M.

Påståendet att A.A. kände till att sonen hade uppsåt att misshandla R.M.

När det gäller påståendet att A.A. kände till att sonen hade uppsåt att misshandla R.M. har arbetsgivarparterna åberopat ett antal omständigheter som de menar styrker detta. Arbetsgivarparterna har därvid i huvudsak gjort gällande att F.A. inte hade svarat på arbetserbjudandet via sms och därför inte kom till arbetsplatsen för att arbeta, att A.A. med tillgång till de anställdas scheman måste ha känt till att F.A. inte skulle arbeta, att A.A. under dagen var upprörd och stressad, att A.A. på frågor om sitt mående till kollegor svarat någonting i stil med att ”det blir bättre sen”, att A.A. uppvisade ett avvikande rörelsemönster genom sitt val av parkeringsplats och ingång, att A.A., trots att han precis påbörjat sitt arbetspass, kom ut och grep in i slagsmålet så snabbt som han gjorde, att A.A. hade motiv till att vilja misshandla R.M., samt att R.M. i direkt anslutning till misshandeln uppgett att den hade sin orsak i hans konflikt med A.A.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

F.A. har berättat att han åkte till arbetsplatsen för att arbeta den aktuella dagen. D.A. och J.G., vilka vid tidpunkten var timanställda plockare på lagret hos bolaget, har samstämmigt bekräftat att det var möjligt att inställa sig för arbete utan att ha svarat på ett arbetserbjudande per sms och att de då fick arbeta om det fortfarande fanns behov av personal. Deras uppgifter motsägs inte av vad M.J., logistikchef hos bolaget, uppgett om att de tillfrågade arbetstagarna skulle svara på sms:et och att bolaget annars inte räknade med att de skulle inställa sig. Mot bakgrund av det anförda finner Arbetsdomstolen att det inte är klarlagt att F.A., på den grunden att han inte hade svarat på sms:et, inte kom till arbetsplatsen för att arbeta. Oavsett om F.A. hade tänkt arbeta eller inte är det inte utrett att A.A., på grund av tillgång till scheman eller liknande, måste ha känt till hur det faktiskt förhöll sig.

M.F. och C.F.L. har bekräftat arbetsgivarparternas påstående att A.A. var stressad och upprörd under dagen och att han till dem sagt något i stil med ”det blir bättre sen”. De har dock inte berättat om något i övrigt särskilt anmärkningsvärt beteende från A.A:s sida. Det kan dessutom finnas flera förklaringar till att A.A. uppfattades som stressad och upprörd den aktuella dagen, t.ex. den händelse som utspelat sig tidigare samma dag under lunchrasten och som redogjorts för ovan.

A.A. har berättat att han parkerade bilen där det fanns en ledig parkeringsplats. Han har vidare berättat att han brukade gå in på baksidan eftersom ingången på baksidan låg närmast hans kontor samt att F.A. inte hade behörighet att gå in genom den ingången. Enligt Arbetsdomstolens mening ger utredningen sammantaget inte stöd för att A.A. brukade parkera på framsidan och inte på baksidan. Det är alltså inte klarlagt att A.A:s val av

parkeringsplats och val av ingång i någon betydande mån utgjort ett avvikande beteende.

Av A.A:s och A.A.D:s uppgifter framgår att de hade stämt träff med varandra för att ta en rökpaus utanför lagerbyggnaden och att detta var anledningen till att de uppmärksammade slagsmålet och snabbt kunde ingripa. Enligt Arbetsdomstolens mening har det inte framkommit något som ger anledning att ifrågasätta deras uppgifter i denna del.

Arbetsdomstolen konstaterar vidare att A.A. och R.M. ostridigt hade en konflikt och var osams vid den aktuella tidpunkten. Vad som framkommit om bakgrunden till deras konflikt, att R.M. inte hade hjälpt A.A. med olika byggprojekt i hemmet i enlighet med en överenskommelse dem emellan, är knappast av sådan art att någon slutsats kan dras beträffande A.A:s motiv eller kännedom om sonens avsikt att misshandla R.M. Att F.K. och M.F. berättat att R.M. direkt efter misshandeln uppgett att han hade ”blåst” A.A. och att det hela handlade om A.A., föranleder inte någon annan bedömning.

Sammanfattningsvis finner Arbetsdomstolen att utredningen inte ger något nämnvärt stöd för de omständigheter som arbetsgivarparterna har åberopat till styrkande av sitt påstående. Omständigheterna hade inte heller, även om de funnits utredda, utgjort tillräcklig bevisning för att A.A. skjutsade sonen till arbetsplats med vetskap om att sonen avsåg att misshandla R.M. Arbetsgivarparterna har alltså inte förmått styrka sitt påstående i denna del.

Påståendet att A.A. utdelade slag mot R.M.

R.M. har berättat i huvudsak följande. F.A. attackerade honom med machetekniven. Efter att han blivit träffad av F.A:s slag försökte han få tag på kniven och lyckades få ner F.A. på marken. En person kom bakifrån och släpade ut honom och F.A. på en gräsplätt. När han stod där, på alla fyra, kom A.A. fram och slog honom med ena knytnäven på huvudet, över vänster tinning.

Ställd mot de uppgifter som R.M. lämnat om händelsen i polisförhör den 13 maj 2016, har han bekräftat att han till polisen sa att han var osäker på om A.A. slog eller drog i honom. Han har förklarat att han var rädd när polisförhören hölls och att han numera minns händelsen bättre.

M.J. har berättat att R.M. inte har velat berätta så mycket om händelsen, men att R.M. i mitten av augusti 2016 berättade för honom att A.A. hade slagit honom i ansiktet.

A.A. har berättat i huvudsak följande. När han grep in i slagsmålet försökte han dra bort R.M., som befann sig ovanpå F.A. Han såg nämligen att det fanns en kniv mellan F.A. och R.M. och han var orolig för sonen. Han utdelade inte något slag mot R.M.

Var partssida har åberopat en filmsekvens från en övervakningskamera, på vilken visas det senare skedet av händelseförloppet då R.M. och F.A. dragits ut på gräsplätten och A.A. sedermera ingrep. Enligt arbetsgivarparterna framgår av filmen att A.A. utdelat det eller de påstådda slagen. Enligt förbundet framgår av filmen att A.A. inte utdelade något slag.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Domstolen gör inledningsvis bedömningen att den åberopade filmsekvensen visar händelsen på ett så pass långt avstånd att det inte går att se om A.A. utdelade något slag eller inte. Filmen kan alltså inte anses tala vare sig i den ena eller andra riktningen.

R.M. har berättat att han fick ett slag av A.A. Hans uppgifter får visst stöd av vad M.J. berättat. M.J:s uppgifter utgör dock andrahandsuppgifter om vad R.M. berättat för honom ett par månader efter händelsen. R.M. har därtill bekräftat att han i polisförhör ett par dagar efter händelsen uppgav att han var osäker på om A.A. hade utdelat något slag.

Mot bakgrund av det anförda är Arbetsdomstolens bedömning att det inte mot A.A:s förnekande är styrkt att han utdelade något slag mot R.M.

Påståendet att A.A. lämnat osanna vittnesuppgifter i brottmålet

Av utredningen framgår att A.A., när han hördes som vittne vid tingsrätten angående åtalet mot F.A. om misshandel, uppgav att R.M. höll en kniv mot F.A:s hals. Arbetsgivarparterna har gjort gällande att A.A. därmed lämnade osanna vittnesuppgifter.

Arbetsdomstolen konstaterar inledningsvis att A.A. inte avlade någon ed eftersom det var hans son som stod åtalad. Det kan därför inte, vilket arbetsgivarparterna närmast påstått, vara fråga om en menedssituation.

Av R.M:s och A.A:s uppgifter, vilka redovisats ovan, framgår att R.M. befann sig över F.A. när A.A. anslöt till platsen samt att kniven då fanns mellan R.M. och F.A. Mot denna bakgrund framstår inte A.A:s förklaring att han uppfattade det som att det var R.M. som höll kniven mot F.A. och att han inte medvetet talade osanning, som särskilt osannolik.

Slutsatsen av det anförda är att arbetsgivarparterna inte förmått styrka att A.A. lämnade medvetet osanna uppgifter i sitt vittnesmål.

Påståendet att A.A. givit K.A. i uppdrag att försöka förmå tilltänkta vittnen att återta sina uppgifter

Det är ostridigt att K.A., i slutet av februari eller i mars 2017, kontaktat M.F. och S.I. Enligt arbetsgivarparterna försökte K.A. därvid, på uppdrag av A.A., dels förmå dem att återta de uppgifter de lämnat till bolaget om de aktuella händelserna, dels förmå S.I. att övertala M.F. och P.S. att återta sina

uppgifter. Av utredningen framgår att M.F. och S.I. efter de påstådda händelserna vände sig till bolagets vd som polisanmälde dessa. Enligt förbundet har A.A. enbart bett K.A. att kontakta M.F. och S.I. för att få deras telefonnummer.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

K.A. har berättat att han endast bett M.F. och S.I. om deras telefonnummer och uppmanat dem att ringa A.A. M.F. och S.I. har tillbakavisat uppgiften att K.A. skulle ha bett om deras telefonnummer. De har berättat att de blev kontaktade av K.A. vid flera tillfällen och att han sagt till dem att A.A. var besviken över att de ställt sig på bolagets sida. S.I. har uppgett att A.A. försökte övertala honom att ”vi tre inte skulle vittna”. M.F. har berättat att han fick frågor av K.A. om sina resvanor och att han upplevde frågorna obehagliga. S.I. har vidare uppgett att han, efter att han och M.F. vänt sig till bolagets vd, blev uppsökt av K.A. som undrade vad de sysslade med.

Genom S.I:s och M.F:s uppgifter, som domstolen sätter tilltro till, är det utrett K.A. kontaktat dem och agerat mot dem på det sätt de uppgett. Frågan kvarstår dock om K.A. agerat på uppdrag av A.A. Även om det framstår som möjligt att K.A. fullt ut agerat på A.A:s uppdrag är det enligt Arbetsdomstolens mening inte visat att så är fallet. A.A. och K.A. är överens om att det uppdrag K.A. fick var att efterfråga telefonnummer och att det var fråga om att A.A. eller förbundet behövde komma i kontakt med S.I. och M.F. A.A. kan ha sagt till K.A. att han var besviken på S.I. och M.F. men det är enligt Arbetsdomstolens mening inte utrett att A.A. gett K.A. i uppdrag att påverka S.I. och M.F. på sätt som påstås. K.A. kan mycket väl ha agerat på egen hand och gått utöver vad uppdraget gällde.

Slutsatsen av det anförda är att arbetsgivarparterna inte förmått styrka sitt påstående i denna del.

Påstådd rädsla hos bolagets anställda

Enligt arbetsgivarparterna har flera anställda hos bolaget uttryckt rädsla för A.A. efter händelsen den 11 maj 2016 och hotat med att säga upp sig om A.A. kommer tillbaka till arbetet. Enligt förbundet har A.A. ett starkt stöd och förtroende hos sina kollegor, inte minst hos medlemmarna i fackklubben.

Utredningen ger enligt Arbetsdomstolens mening stöd för både arbetsgivarparternas och förbundets ståndpunkt. Den ena utesluter inte den andra. Det är efter en sådan traumatisk händelse som den som utspelade sig mellan R.M. och F.A. den 11 maj 2016 naturligt att det på arbetsplatsen uppstår grupperingar där några uttrycker rädsla och andra stöd för den arbetstagare som pekats ut som skyldig eller delaktig i något avseende.

Det finns mot den bakgrunden inte anledning att ifrågasätta arbetsgivarparternas uppgift att några av bolagets anställda uttryckt rädsla för A.A.

Har det förelegat laglig grund att skilja A.A. från anställningen?

Arbetsdomstolen har ovan funnit att arbetsgivarparterna förmått styrka att A.A. under lunchrasten den 11 maj 2016 till R.M. uttalade ”du ska kläs av naken inför alla” på ett aggressivt sätt och att hans agerande skapade en hotfull stämning. Arbetsdomstolen har vidare funnit utrett att några av bolagets anställda har uttryckt rädsla för A.A. Arbetsgivarparterna har däremot inte förmått styrka de övriga påståenden som lagts till grund för avskedandet. Frågan är alltså om vad domstolen funnit styrkt om händelsen på lunchrasten och rädslan hos några av bolagets anställda utgör tillräckliga skäl för att skilja A.A. från anställningen genom avskedande eller uppsägning.

När det gäller uttalandet ”du ska kläs av naken inför alla” har arbetsgivarparterna gjort gällande att det varit ett underförstått hot om våld. R.M. har uppgett att han blev rädd och att han uppfattade uttalandet som ett hot. Även om Arbetsdomstolen i och för sig inte tvivlar på R.M:s uppgift att han blev rädd framstår uttalandet som mer allvarligt med beaktande av vad som hände senare samma dag, än om man endast ser till uttalandet i sig. Arbetsdomstolen har dock, som redovisats, inte funnit styrkt att A.A. kände till att sonen hade för avsikt att misshandla R.M. eller att A.A. senare på dagen skulle ha slagit R.M. Vad som hände mellan R.M. och F.A. kan alltså inte beaktas vid bedömningen av allvaret i uttalandet.

Mot bakgrund av det anförda finner Arbetsdomstolen att uttalandet inte ska bedömas som ett hot som enligt brottsbalken skulle medföra straffrättsligt ansvar. Däremot får uttalandet anses utgöra ett klart olämpligt beteende från A.A:s sida, inte minst då han i viss mån haft en arbetsledande ställning. Arbetsdomstolen finner dock vid en samlad bedömning att uttalandet och den hotfulla stämning som skapats inte varit av så allvarligt slag att det funnits skäl för avskedande eller saklig grund för uppsägning. Att anställda hos bolaget uttryckt rädsla för A.A. föranleder ingen annan bedömning.

Slutsatsen av det anförda är att avskedandet varit i strid med 18 § anställningsskyddslagen.

Sammanfattande bedömning

Arbetsdomstolen har funnit att bolaget avskedat A.A. i strid med 18 § anställningsskyddslagen. Avskedandet ska därför ogiltigförklaras. Bolaget är därmed också skyldigt att betala lön till A.A. Om yrkade belopp råder ingen tvist. Bolaget ska vidare betala allmänt skadestånd till A.A. för den kränkning som det felaktiga avskedandet inneburit. Arbetsdomstolen bestämmer, med beaktande av bl.a. vad domstolen funnit utrett om lunchhändelsen, det allmänna skadeståndet till 80 000 kr.

Rättegångskostnader

Med hänsyn till utgången i målet ska arbetsgivarparterna förpliktas att ersätta förbundet för dess rättegångskostnader. Det råder inte tvist om det yrkade beloppet.

Domslut

1. Arbetsdomstolen förklarar avskedandet av A.A. ogiltigt.
2. Arbetsdomstolen förpliktar Ewerman Aktiebolag att till A.A. betala lön med 38 142 kr för tiden den 4–30 november 2016, med 44 000 kr per månad för tiden december 2016–juli 2017 och med 36 675 kr för tiden den 1–25 augusti 2017, med ränta enligt 6 § räntelagen på de månatliga beloppen från den 25 i respektive månad till dess betalning sker.
3. Arbetsdomstolen förpliktar Ewerman Aktiebolag att till A.A. betala allmänt skadestånd med 80 000 kr, med ränta enligt 6 § räntelagen från den 9 januari 2017 till dess betalning sker.
4. Arbetsdomstolen förpliktar Svensk Handel och Ewerman Aktiebolag att med hälften vardera ersätta Handelsanställdas förbund för dess rättegångskostnader med 370 403 kr, varav 317 022 kr avser ombudsarvode, med ränta enligt 6 § räntelagen på det förstnämnda beloppet från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Cathrine Lilja Hansson, Dag Ekman, Kurt Eriksson, Karl Olof Stenqvist, Johanna Torstensson, Ronny Wenngren och Elisabeth Mohlkert.
Enhälligt.

Rättssekreterare: Malin Simon Holm